

Uppföljning av nämndernas valda åtgärder för 2022 för genomförande av miljö- och klimatprogram 2021- 2030

Av denna bilaga framgår översiktligt vilka åtgärder som Danderyds kommuns nämnder genomfört under år 2022 för att bidra till att uppnå miljö- och klimatprogrammets mål och uppdrag i förhållande till de åtgärder som valdes år 2021. Utöver de åtgärder som presenteras i denna bilaga arbetar nämnderna kontinuerligt med miljö- och klimatprogrammets olika delar inom ordinarie verksamhet.

Miljö- och klimatprogrammet har en genomförandetid till 2030 vilket för med sig att val av åtgärder sker successivt över tid och att åtgärder kopplade till alla sex fokusområden inte väljs för nämnderna årligen.

De åtgärder som valts utgår från miljö- och klimatprogrammets verksamhetsstöd och från tillkommande förslag till åtgärder från förvaltningarna. Rapportering görs i nuläget via rapportmall i excelmatris.

Miljö- och klimatprogram 2030	
Övergripande mål	Fokusområden
<i>Danderyds kommun ska ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.</i>	Begränsad klimatpåverkan Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar.
	Frisk luft Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa luftföroreningar.
	Friskt vatten Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska främjas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av näringsämnen och föroreningar till sjöar, vattendrag och hav.
	Biologisk mångfald Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att gynna och förstärka den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska verka för att vid samhällsbyggande och förvaltning bygga in biologisk mångfald för att främja ett rikt växt och djurliv.
	God bebyggd miljö Danderyds kommuns bebyggda miljö ska vara god och hälsosam. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Danderyds kommun ska planera och bygga miljöanpassat samt verka för en giftfri miljö och minskat buller.
	Giftfri miljö Miljön i Danderyds kommun ska vara fri från ämnen som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska arbeta aktivt med utfasning av farliga ämnen och kemikalier och underlätta för de som bor och verkar i kommunen att få en giftfri miljö.

Uppföljning av nämndernas valda åtgärder för 2022 fördelat på miljö- och klimatprogrammets fokusområden.

1. Begränsad klimatpåverkan

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
1.1. Kommunen ska arbeta för att de som bor och verkar i Danderyd minskar växthusgasutsläppen	1.1.1. Kommunens utsläpp av växthusgaser minskar med 63 procent till år 2030 per invånare med 1990 som basår. Vid upphandling ska miljökrav och energieffektivitetskrav ställas där så är möjligt	<i>MHN, BN: Vid upphandling ska miljökrav och energieffektivitetskrav ställas där så är möjligt</i>	<i>MHN, BN: Ingen upphandling har gjorts.</i>
		<i>BN: Information om miljöanpassat byggande, solenergi och energieffektivisering</i>	<i>BN: Information sker löpande i samband med tekniska samråd. Särskild insats om grön sotning är gjord.</i>
		<i>TN: Erbjudna energi- och klimatrådgivning till de som bor och verkar i kommunen.</i>	<i>TN: Genomfört i samarbete med Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna kommun.</i>
	1.1.2. Energianvändningen i kommunägda byggnader ska minska med minst med tre procent per år i genomsnitt över en femårsperiod	<i>KFN: Byta ut ispistbelysning på kommunens isanläggningar. Under 2022 sker utbyte i Enebybergs ishall samt uterinken på Stockhagen.</i>	<i>Projektet slutfört 2022 inom beslutad budgetram.</i>
		<i>KFN: Byta ut belysning på fotbollsplaner. Under 2022 sker utbyte på fotbollsplan i Enebyberg</i>	<i>Klart. Projektet slutfört 2022 inom beslutad budgetram.</i>
		<i>KFN: För att minska fossilbränsleberoendet har redan samtliga oljepannor på idrottsanläggningarna avvecklats. Utbyte av arbetsfordon och handverktyg till miljövänligare alternativ sker löpande inom ordinarie budget allt eftersom tekniken utvecklas.</i>	<i>Kontinuerligt pågående arbete.</i>
		<i>FN: Byte till mer energieffektiva fönsterlösningar och energieffektiv LED-belysning</i>	<i>FN: Genomfört</i>

	1.1.3. Utsläppen från inrikes transporter, förutom inrikesflyg, ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010	<i>TN, KS: Åtgärder för hållbart resande, exempelvis temadagar och informationskampanjer</i>	<i>TN, KS: Kommunikationsinsatser i samband med cykeldag under våren samt deltagande i europeiska mobilitetsveckan med cykelbingo. Deltagande i projektet cykelvänligast som syftar till att uppmuntra cykelpendling till arbetet.</i>
	1.2.1 Energianvändningen i kommunägda byggnader ska vara fossilbränsleoberoende	<i>FN: Installation av solceller på två objekt, planerat vid Balderskolan och Storkalmar</i>	<i>FN: Genomfört.</i>
		<i>TN: Undersök om fler entreprenörer kan/vill övergå till att vara fossilbränsleoberoende.</i>	<i>TN: Genomfört. Avtalsansvariga har frågan uppe vid alla nya upphandlingar.</i>
		<i>TN: Drift av reservkraftverk för VA-verksamhet med fossilfritt bränsle</i>	<i>TN: Genomfört.</i>
	1.2.3. Kommunanställda ska uppmanas att välja miljövänliga transportmedel inom tjänsten vid arbetspendling	<i>TN: Låna ut elcyklar till verksamheter.</i>	<i>TN: Genomfört. Elcyklar utlånade till ungt fokus, biblioteket och kultur och fritid (idrottsplatserna).</i>
		<i>KS: Fortsatt verka för möjlighet till resfria möten</i>	<i>KS: Genom att beslut är taget och genomfört att medarbetare har möjlighet att jobba 50% hemma samt möjlighet att medverka på möten via Teams bidrar kommunledningskontoret att öka antalet resfria möten.</i>

2. Frisk luft

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
2.1. Luftkvaliteten i Danderyds kommun ska förbättras	2.1.1. Luftkvaliteten längs E18 ska förbättras	<i>FN: Skolor och förskolor nära E18 har kolfilter i ventilationssystemet</i>	<i>FN: Samtliga skolor och förskolor nära E18 har kolfilter som renar tilluften.</i>
		<i>MHN: Mätning av luftkvalitet genomförs</i>	<i>MHN: Mätningar pågår sedan maj 2022 vid Danderyds gymnasium (permanent mätstation) och vid Mörbyskolan (mobil mätstation).</i> <i>MHN: Dagsaktuella mätresultat presenteras löpande på kommunens hemsida.</i> <i>MHN: Under perioden april – september har ett överskridande av MKN skett vad gäller PM10.</i>
		<i>MHN: Dialog så att Trafikverket och övriga aktörer genomför åtgärder för att förbättra luftkvaliteten med basis från genomförda luftkvalitetsmätningar. Tex. Bullerskärmar, dammbindning, hastighetssänkning. Plan för tillsynen att initiera en mer direkt dialog med Trafikverket om åtgärder.</i>	<i>MHN: Tillsynsriktningen för E18 kommer att beslutas i MHN i november.</i> <i>MHN: Tillsynsmöte med Trafikverket har initierats.</i>
		<i>MHN: Planerar att under 2022 göra en uppföljning/genomgång om behovet av en reglering av eldningsföreskrifter.</i>	<i>MHN: De lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljö i Danderyds kommun har reviderats under året. Föreskrifterna planeras att antas i KF 14 november.</i> <i>MHN: Inom ramen för detta arbete har föreskrifter rörande eldning av trädgårdsavfall utretts.</i> <i>MHN: Föreskrift om småskalig eldning i vedpanna har lagts till i de föreslagna föreskrifterna.</i>
		<i>TN: Förbättrat luftrening från spillvatten vid pumpstationer. Pilotprojekt med ozon vid Skärvik.</i>	<i>TN: Genomfört</i>

3. Friskt vatten

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
3.1. Belastningen av näringsämnen och föroreningar till vattendrag, sjöar och kustvatten ska minska	3.1.1. Minska mängden förorenat vatten till dag- och spillvattennätet	<i>TN: Anläggning av två våtmarker per år. Henrik Palmes allé och Nora tråk</i>	<i>TN: Genomfört</i>
		<i>TN: Utred möjlighet till dagvattenåtgärd vid Grängsätet</i>	<i>TN: Pågår</i>
		<i>TN: Dagvattenhantering, - Led dagvatten till filtreringsytor. - Skelettjord med kolmakadam vid nyanläggning av träd.</i>	<i>TN: Löpande, för tillfället ren trädbädd vid Stockholmsvägen</i>
		<i>KFN: Ingen vald åtgärd för år 2022.</i>	<i>KFN: Inom ramen för ordinarie budget sker löpande översyn av arbetsätt för bevattning och gödning av naturgräsplaner samt återföring av granulat till konstgräsplaner.</i>
3.2. Statusen för sjöar och kust-vatten får inte försämrats och kustvattnet ska uppnå god status i enlighet med vattendirektivet.	3.2.1. Arbeta efter Hav- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram för att uppnå god eko-logisk status	<i>MHN: Riktad insats, tillsyn av båtklubbar, kontroll av båtbottnen. Pågående arbete sedan ett par år tillbaka.</i>	<i>MHN: Pågående tillsyn. Vissa båtklubbar har börjat med sanering av förbjuden båtbottnenfärg (TBT färg).</i>
		<i>TN: Åtgärdsprogram för Lilla Värtan tas fram 2021 och åtgärdsförslag klara 2022.</i>	<i>TN: Delrapport klar, pågår</i>
		<i>TN: Latrintömningsstation uppförs vid Ekudden</i>	<i>TN: Pågår</i>
		<i>TN: Provtagning på kommunens sjöar för att säkerställa ekologisk kvalitet under 2022</i>	<i>TN: Genomfört</i>
	3.2.2. Användning och föroreningar från hälso- och miljöfarliga kemiska produkter ska minska	<i>MHN: Informationsmaterial tas fram om båtlivets miljöpåverkan.</i> <i>MHN: Informationsinsatser gentemot båtägare om giftiga båtbottnenfärger.</i>	<i>MHN: Informationsinsatser görs löpande inom ramen för båtclubbstillsynen.</i> <i>MHN: Omvärldsbevakning pågår vad gäller informationsinsatser. Deltagande i arbetsgrupp, båtclubbstillsyn, inom</i>

		<i>MHN: Informationsinsatser görs löpande, löpande tillsyn och utvärdering.</i>	<i>Miljösamverkan Stockholm. MHN: Inget eget informationsmaterial har bedömts behövas fram.</i>
		<i>TN: Hjälpa att ta fram Informationsinsatser gentemot båtägare om giftiga båtbottnfärger. Samarbeta med andra kommuner, se över arrendeavtal.</i>	<i>TN: Pågår.</i>
	3.2.3. Vattenkvaliteten vid kommunens sjöar och strandbad ska förbättras	<i>TN: Kontroll av föroreningar av smältvatten från snötipp</i>	<i>TN: Genomfört</i>
3.3. Hållbar dagvattenhantering ska genomföras	3.3.1. Kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen förorda hållbar dagvattenhantering	<i>BN: Information i bygglovsdialog om hållbar dagvattenhantering, höjdsättning, vatten till grönyta. Dialog tidigt i plan- och exploateringsprocessen.</i>	<i>BN: Kontoret har rutiner om information i samband med rådgivning, bygglovsprövning och i tekniskt samråd och vid tillsyn. Rutinerna följs.</i>
3.3. Hållbar dagvatten-hantering ska genomföras	3.3.2. Dagvattenhantering i form av uppströmsåtgärder ska genomföras	<i>TN: Implementering av vattenplanens föreslagna prioriterade åtgärder.</i>	<i>TN: Vattenprovtagningar startat</i>
		<i>TN: Uppdatera teknisk handbok så att dagvattenplanens riktlinjer efterföljs</i>	<i>TN: Pågår.</i>
		<i>FN: Utred dagvattenåtgärd vid nybyggnation av Ginnungagap</i>	<i>FN: Genomförd</i>

4. Biologisk mångfald

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
4.1. Kommunens naturområden och gröna ytor ska skötas så att biologiska värden inte försvinner	4.1.1. Drift av grönstruktur och vattenområden ska stärka biologisk mångfald	<i>KFN: Ingen vald åtgärd för år 2022.</i>	<i>KFN: Gallring förekommer längs leder och motionsspår och sker löpande inom ram i dialog och samverkan med ekologisk kompetens på tekniska kontoret.</i>

		<i>TN: Uppdatera skötselplanering för skog samt ta fram årlig insats för skogsgallring. Två områden per år gallras för att främja biologisk mångfald.</i>	<i>TN: Genomfört</i>
	4.1.4. Värdefulla träd såsom äldre ekar, ädellövträd och tallar ska bevaras	<i>TN: Kommunikation av framtagen trädpolicy samt upprättande av checklista</i>	<i>TN: Genomfört</i>
	4.2.1. Vid samtliga anläggningsarbeten i kommunen ska lösningar för att förstärka biologisk mångfald beaktas	<i>TN: Informera Fastighetsnämnden och kultur- och fritidsnämnden om Gröna listan.</i>	<i>TN: Kommunikationsinsats ej utförd</i>
		<i>TN: Anläggningsavdelningen initierar vilken slags information de behöver för underhållsplaner för kommande vägarbeten och VA-arbeten och presentera för berörda (anläggningsavdelningen) så att arbetena sker på ett skonsamt sätt för natur- och parksystem</i>	<i>TN: Pågår</i>
		<i>TN: Teknisk handbok uppdateras så den främjar Biologisk mångfald vid återställning av natur- och grönstruktur samt hållbar dagvattenhantering.</i>	<i>TN: Pågår</i>
4.3 stärka kunskapen och medvetenheten om Danderyds natur, biologisk mångfald och ekosystem-tjänster		<i>UN: Stärka och stödja kunskap inom skolverksamhet. För barn och elever ingår området i läroplanens mål.</i>	<i>UN: Utförd Det framgår av kursplanen för biologi åk 7-9 att eleverna ska lära sig om "lokala och globala ekosystem". Man ska studera bl a sambanden mellan populationer och tillgängliga resurser. Betygsmässigt har Danderyds elever högst kunskapsresultat i landet inom princip alla ämnen så allt tyder på att eleverna i Danderyd får kunskaper och medvetenhet om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Kommunen har vidare varit aktivt deltagande i Agenda 2030 vilket har kommit skolor, lärare och elever till del.</i>
	4.3.1 Informera privata markägare med särskilt höga	<i>TN: Tag fram informationsmaterial om biologisk mångfald i trädgårdar.</i>	<i>TN: Pågår</i>

	naturvärden på sina fastigheter i syfte att bibehålla och öka naturvärdena		
--	--	--	--

5. God bebyggd miljö

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
5.1. Påverkan från trafikbuller ska minska	5.1.1. Andelen boende som är bullerstörda av väg- och spårtrafik ska minska	<i>MHN: Genom tillsyn gentemot Trafikförvaltningen och Trafikverket verka för att bullerriktvärden inte överskrids.</i>	<i>MHN: Inriktning finns och dialog pågår gällande Roslagsbanan. MHN: Plan för tillsynen gällande E18 ska beslutas 2022. MHN: Kommunens bullerkartläggning ombesörjs av Tekniska kontoret. Ny kartläggning är planerad till 2023.</i>
		<i>TN: Bullerskärm längs hela Enebybergsvägen. Pilotprojekt på Enebybergsvägen, upprustning av bullerskärmar med en del av sträckan ska bli en vegetationsklädd bullerskärm.</i>	<i>TN: Pågår</i>
		<i>KS: Kommunstyrelsen ska samordna all dialog rörande trafikbuller oavsett vilken åtgärd i övrigt som ska genomföras av övriga nämnder och oavsett trafikslag.</i>	<i>KS: Dialog förs löpande med olika aktörer och sker samordnat i samband med större projekt.</i>
5.2. Andel bilresor i förhållande till övriga trafikslag ska minska	5.2.2. Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna	<i>TN: Inventering av säkra skolvägar och genomförande av åtgärder för ett antal skolor</i>	<i>TN: Genomfört till viss del</i>
5.3. Möjligheten till sortering av avfall ska förbättras för de som bor och verkar i kommunen	5.3.1. Minst 50 procent av hushållsavfallet ska materialåtervinnas och materialåtervinningen från verksamheter ska öka	<i>TN: Höja insatserna för att öka separat matavfallsinsamling i kommunen.</i>	<i>TN: Genomfört Framtagande av förslag till mer miljöstyrande avfallstaxa genomfört.</i>
		<i>TN: Förbereda för att kommunen ska kunna ta emot sorterat grovavfall samt riv- och byggavfall från hushåll 2023.*</i>	<i>TN: Genomfört Framtagande av avfallstaxa innehållande bygg- och rivningsavfall från hushåll.</i>
	5.3.2. Verksamheter finansierade av kommunen ska sortera sitt avfall	<i>FN: Verka för att privata verksamheter finansierade av kommunen ska ha full sortering av sitt avfall</i>	<i>FN: Arbete pågår löpande.</i>

		<i>TN: Öka informationsinsats om REKO till samtliga verksamheter</i>	<i>TN: Genomfört Informationsinsatser, bland annat brevutskick med affisch och information om REKO</i>
5.5. Kommunen ska verka för en modern trädgårdsstad och en hållbar stadsmiljö	5.5.1 När kommunen bygger om eller nytt ska miljömässigt hållbara metoder och material användas.	<i>BN: Inventering och uppdatering av kommunens kulturmiljöprogram (pågår).</i>	<i>BN: Arbete pågår</i>
	5.5.4. När kommunen bygger nytt ska byggnaden miljöklassas enligt vedertaget miljöklassningssystem.	<i>FN: Kommunens fastigheter följer Miljöbyggnad silver och guld (energi) vid nybyggnation på Agronomen 7.</i>	<i>FN: Ej genomförd då byggnation ej påbörjad.</i>

6. Giftfri miljö

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
6.2. Utsläppen av miljö- och hälsofarliga ämnen från fastigheter och anläggningar ska minska	6.2.1. Kommunens fastigheter och anläggningar ska ha en handlingsplan för en giftfri miljö	<i>MHN: Kravställning vid tillsyn att allt dagvatten från parkeringsplatser med fler än 100 platser skall ha fungerande oljeavskiljare. Årlig uppföljning om skötsel av anläggningen med bevis om tömning av oljeavskiljaren. Pågående tillsynsprojekt från 2019.</i>	<i>MHN: Av resursskäl har inte tillsynsprojektet prioriterats under 2022. Projektet kommer att fortskrida under 2023.</i>
6.2. Utsläppen av miljö- och hälsofarliga ämnen från fastigheter och anläggningar ska minska	6.2.2. Användning av bekämpnings-medel ska minimeras och bästa miljöanpassade alternativ användas på den mark som ägs av kommunen och dess bolag	<i>FN: Inventering av konstgräsplaner samt ta fram rutin för skötsel och kontroll.</i>	<i>FN: Genomfört, checklista framtagen.</i>
		<i>MHN: Aktiv dialog förs med golfanläggningar i samband med tillsyn för att minska bekämpningsmedel och förorda miljöcertifiering. Pågående löpande tillsyn.</i>	<i>MHN: Golfbanetillsyn har gjorts 2022 och detta har beaktats inom ramen för tillsynen.</i>
6.2. Utsläppen av miljö- och hälsofarliga ämnen från fastigheter och anläggningar ska minska		<i>BN: Ingen vald åtgärd för 2022.</i>	<i>BN: Byggnadsnämnden har haft ärende kring anläggande av koppartak och nekat detta med hänvisning till mål 6.2</i>
6.3. Mängden avfall och dess farlighet ska	6.3.1. Inget farligt avfall ska finnas	<i>TN: Intensifiera informationsinsats om returkassen</i>	<i>TN: Information om returkassen har genomförts.</i>

minska	blandat med annat avfall		
		<i>TN: Utöka antalet "samlare" i kommunen</i>	<i>TN: Trots försök har inte antalet samlare kunnat öka i kommunen under 2022.</i>
	6.3.2. Uppkomsten av avfall ska förebyggas och återbruk främjas	<i>UN: Informationsinsatser för att minska matsvinn på enheter som faller inom nämndens ansvarsområde. Mätning av enheternas och kommunens matavfall genomförs två gånger årligen</i>	<i>UN: Informationsinsatser är genomförda. Ansvarig handläggare har informerat årligen om hur man kan arbeta för att minska olika sorters matsvinn (tallrikssvinn, beredningssvinn och kökssvinn) på mest effektiva sätt. Mätningar har genomförts. Enheter har rapporterat in svinn och handläggare har sammanställt resultat på olika nivåer och återkopplat till enheterna.</i>
		<i>TN: Utred möjligheten till sortering av avfall allmänna sopkorgar</i>	<i>TN: Inledande arbete 2022 Klart 2023–2024</i>
		<i>TN: Öka möjligheter för kommunens invånare att besöka återbruksplatser</i>	<i>TN: Avfallsverksamheten har skapat återbruksplatser, Bytiken, för att möjliggöra kommuninvånarnas möjligheter och medvetenhet om återbruk och återbruksplatser.</i>
6.4. Användningen av hälso- och miljöfarliga kemiska produkter ska minska	6.4.2 Vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader ska miljökrav ställas i enlighet med upphandlingsmyndighetens avancerade nivå där det är möjligt	<i>KS: Uppföljning av leverantörers miljöarbete</i>	<i>KS: I de samordnade upphandlingarna sköts kravställningarna hos våra samarbetspartner tex Adda och SKR. I våra egna upphandlingar följs ställda miljökrav upp.</i>
	6.4.3. Miljöutbildning för nyanställda ges	<i>KS: 1. En digital miljöutbildning tas fram (motsvarande den som genomförs i datasäkerhet och GDPR). 2. Nyanställda och därefter alla medarbetare genomför webbutbildningen</i>	<i>KS: En utbildning kring Agenda 2030 och hållbar utveckling är under utveckling.</i>
		<i>KS: Sopsorteringen ska förbättras i alla lokaler där kommunen bedriver verksamhet</i>	<i>KS: Sker i samverkan med avfallsavdelningen på TK.</i>
6.5. Andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens	6.5. Andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens	<i>UN: Vid upphandling av vissa livsmedelsgrupper, till exempel mejeriprodukter och baljväxter, väljs i princip uteslutande ekologiska</i>	<i>UN: Vad gäller ekologiska livsmedel så har en vegetarisk dag genomförts, i enlighet med plan. Vid upphandlingen har enheterna försökt, så gott</i>

verksamhet ska öka	verksamhet ska öka	<i>livsmedel. En vegetarisk dag i veckan införs på kommunala enheter, samtliga skolformer.</i>	<i>som det går, att utifrån budgetmässiga ramar, att prioritera inköp av ekologiska livsmedel. Tyvärr gjorde inflationen för 2022 att man alltid kunna välja ekologiska livsmedel då prisstegringen var tämligen kraftfull under 2022. Även konventionella livsmedel blev dyrare vilket tvingade rektorer att prioritera för att hålla budget.</i>
6.6. Antalet förorenade områden i kommunen ska minska	6.6.1. Utredningar och åtgärder enligt Handlingsplan för förorenade områden	<i>MHN: Ansvarsutredningar och undersökningar av prioriterade objekt ska genomföras och efter det ska åtgärder påbörjas.</i>	<i>MHN: Pågående arbete inom ramen för strategi för förorenade områden.</i>

Sammanställning av nämndernas förslag till åtgärder för budget 2024 fördelat på miljö- och klimatprogrammets fokusområden.

Kultur- och fritidsnämnden har återrapporterat valda åtgärder för budget 2024. Övriga nämnder lyfter ärendet senare under året alternativt föreslås redovisa valda åtgärder i samband med verksamhetsplanering för 2024.

1. Begränsad klimatpåverkan

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPSKATTAD KOSTNAD
1.1. Kommunen ska arbeta för att de som bor och verkar i Danderyd minskar växthusgasutsläppen	1.1.2. Energianvändningen i kommunägda byggnader ska minska med minst med tre procent per år i genomsnitt över en femårsperiod	<i>KFN: Byggnationen av ny servicelänga 2023/2024 på Enebybergs IP kommer att innebära att samordna installation av värmeåtervinningssystem från ishallens kylsystem till den nya servicebyggnaden och befintligt garage. Detta kommer att innebära en positiv påverkan på energiförbrukningen.</i>	<i>Åtgärden ingår som del i projektet. Investeringsmedel har redan erhållits.</i>
		<i>KFN: Nödvändigt utbyte av belysning på Stockhagens 7-spelsplan kommer att innebära installation av mer energieffektiv LED-belysning.</i>	<i>Åtgärden ingår i ordinarie investeringsprocess då utbyte sker med hänsyn till att såväl teknisk som ekonomisk livslängd är uppnådda.</i>
<i>KFN: Utbyte av arbetsfordon och handverktyg till mer klimatvänliga alternativ sker löpande inom ordinarie budget allt eftersom tekniken utvecklas. Laddtider och tillgång till el kan dock vara problematiskt i många arbetsmoment såsom trädfällning och slyröjning i terräng. Även driftsäkerhet vid kallt och tungt arbete gör det svårt att helt förlita sig till eldrift.</i>			
<i>En fullständig övergång till HVO-bränsle i arbetsfordon har försvårats av de generellt ökade prisnivåerna på bränsle och på HVO-bränsle i synnerhet. Detta är kostnader som påverkar driftbudgeten. Förvaltningen har tillfälligt minskat inköpen av HVO-bränsle i syfte att minska budgetavvikelser.</i>			

2. Frisk luft

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPSKATTAD KOSTNAD
		<i>KFN: Ingen vald åtgärd för år 2024</i>	

3. Friskt vatten

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPSKATTAD KOSTNAD
3.1. Belastningen av näringsämnen och föroreningar till vattendrag, sjöar och kustvatten ska minska	3.1.1. Minska mängden förorenat vatten till dag- och spillvattennätet	<i>KFN: Säker snöhantering. Snöupplaget vid Danderyds gymnasium är för litet vid plötsliga och häftiga snöfall. För att minska risken för spridning av granulat är det viktigt att snön kan placeras på för ändamålet särskild yta för senare återföring till planen. Nuvarande plats behöver utökas genom schaktning och asfaltering.</i>	300 tkr
<p><i>KFN: Inom ramen för ordinarie budget sker löpande översyn av arbetssätt för bevattning och gödning av naturgräsplaner.</i></p> <p><i>Bevattning sker morgon och kväll för att minska avdunstning. Bevattning sker sällan men kraftigare för att stimulera grässets rotsystem.</i></p> <p><i>Användning av gödning optimeras för bästa funktion i förhållande till önskat nyttjande. Gödning innebär en kostnad därmed finns inte incitament att göda i onödan. Förvaltningen använder endast långtidsverkande gödningsmedel vilket ger minskade volymer och därmed minskade utsläpp i samband med transporter.</i></p>			

4. Biologisk mångfald

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPSKATTAD KOSTNAD
		<i>KFN: Ingen vald åtgärd för år 2024¹</i>	
4.3. Stärka kunskapen och medvetenheten om Danderyds natur, biologiska mångfald och ekosystemtjänster			

5. God bebyggd miljö

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPSKATTAD KOSTNAD
		<i>KFN: Ingen vald åtgärd för år 2024</i>	

6. Giftfri miljö

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPSKATTAD KOSTNAD

¹ Gallring förekommer längs leder och motionsspår och sker löpande inom ram i dialog och samverkan med ekologisk kompetens på tekniska kontoret.

6.4. Användningen av hälso- och miljöfarliga kemiska produkter ska minska	6.4.1. Hälso- och miljöfarliga produkter och ämnen byts ut mot miljövänligare alternativ	<i>KFN: Vid utbyte av kommunägda konstgräsplaner ska miljövänligare alternativ till infill användas.</i>	<i>Åtgärden ingår som en del i ordinarie investeringsprocess. Konstgräs byts ut när den tekniska livslängden bedöms vara slut. Val av infill bedöms utifrån önskad funktion med hänsyn till miljöpåverkan.</i>
6.5. Andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens verksamhet ska öka	6.5.1. Alla verksamheter finansierade av kommunen ska sträva efter att minst 50 % av de livsmedel som köps in ska vara ekologiska		